

Latweefchu Awises.

No. 7.

Zettortdeenâ 13. Webruari.

1864.

Jaanâs sinnaâs.

Tulas pilfatâ irr leeli pabrihki, fur no dselses, tebrauda un zitteem metalleem wiffadas leetas taifa. Wiffuwairak tē brangi taifa wiffadus karra-eeroh-tschus, kâ plintēs, pistohles, sohbinus; arri kall wiffadu ammatneeku rihtus un mahjas leetas, ko tablu pa wiffu walsti aishwedd. Tē arri itgaddus kalloht 150 tuhft. tehjmaschines un Kischni-Nowgorodâs leelâ tirgū winnpufs Maslawas pee Wolgas leelupes itgaddus noweddohht 50 tuhft. tehjmaschines.

Astrakanâ (pee Wolgas grihwas) kahdi kaupmanni samettuschees un apsohlijuschees ar to darbo-tees, lai nei paschi nei laudis runnajoht ne islaisch no muttes nei tahdus beskaunigus wahrduâs, nei lammaschanas neds lahstu wahrduâs, kâ laudis lihds schim radduschî runnajoht mehles gallâ allasch turroht. Gohdigeem un kristigeem zilwekem tas ne peellahjâs ar tahdeem wahredeem pihtees. Kas tahdu wahrdu tihschî woi netihschî no muttes islaisch, tam jamakfajoht 50 kap. f. Strahpes naudu sakrahfchoht ihpaschâ lahde nabbageem par labbu. Lai Deews teem palihds scho leetu Deewam un pascheem par gohdu iswaddiht. Zif rubulu gan buhtu ir pee mums dascham par gaddu jamakfa, ja par katru beskaunigu un besdeewigu wahrdu un par katru palammu un nolahdeschanohs pufs rubulis tam buhtu ja-ismakfa?

Sahmusemme. Kalkta, kâ schinni leelâ fallâ muhsu juhrâ nu tiklai fahloht pirmas semneeku mahjas list us renti. Kungi un ir semneeki wehl ihsti ne

eedrohischinajotees atstahht wezzu Klausbas buhschanu. Bihstahs, kâ ne buhschoht naudas deesgan muischâs eetaisihht wirtschapti ar kalpeem, jo us to jabuhwe dauds ehlas un jasagahda darba sirgi, lauku rihti, maschines un darba leetas, un atkal semneeki bihstahs, kâ ne nopelnischchoht til dauds naudas, kâ renti warreschoht ismakfahht. Arri Sahmusemme tiklai retti kahdâ weetâ taggad fahl sawu semmi eedallihht 4 jeb wairak laukds, jo stipri wehl tur turrâhs pee wezzas 3 laulu kophyschanas. Pee mums Kursemme tiklai retti kahda muischâ un arri now dauds tahdu semneeku mahju, kas wehl taggad turrâhs pee 3 laulu strahdaschanas. Ja til bij peepleshjamas semmes, tad katrs prahtigs fainneeks to jau peepleshis no plawahm, atmattahm, gannektem un peetaisihis wairak lauku, fehj ahbolinu, lehzas, kartuppelus un sinn taggad dubbuktu un trihs-kahetigu naudu isdihht no sawahm mahjahm. Kaut nu tiklai laudis taggad arri fahktu kaupigi dshwoht, graffi un rubuli eekraht spahrkaffes, kâ teem rubuli pee rohkas, kad mahjas teem buhs pehrkamas, kâ naudas truhkuma labbad ne spehdami paschi pirkt, ne atnahht zits, kas prahtigi dshwojis, spehj ismakfahht un — tad fainneekam par wehlu janoscheklo aplama naudas tehreschana. *)

Maslawas General-Gubernaters, lohki zee-nihis wihrs, nomirris. Ne atstahjis nekahdas mantas, bet parradus; jo truhzibas dehl us preekschu no sawas lohnes jau bij isnehmis 1500 rubl. no krowa.

*) Selgawâ famakfahschî kungi nuwat nospreeduschî, kâ mahju pirzeji no kredita-beedribas naudu warreschâs dabuhht. — 5.

Ne atstahjis ne til daudis naudas, ka to warrejuschī gohdam glabbabt. Tikko Masfawneeki to dabbujuschī dštrdeht, tad tuhđal pirmās stundās samettuschī 20 tuhšt. fudr. rubt. uš gohda behrehm.

Zelgawa. Kursēmes lungi, kas peederr pee kredita-beedribās, wissu neddeku isdarbojuschēes ar jauneem muischu takseereschanas likumeem, schinni nedelā spreesch, ar kahdu sinnu ta nauda dohdama, te mahju pirzeji dabbuhs no kredita-beedribās. Dohsim skaidrakas sinnas.

Kaukasus kalnōs isgabhjuschā ruddeni pee juhrmallas, kur Tschades uppe ee-eet juhrā, muhsu Kreewi eetaisijuschī apzeetinatū legeri, kaut kalna kaudis gan prettim turrejuschēes. Eetaisijuschī zittā weetā stanziū un zellus iszirtuschī meschōs, pahrgabhjuschī pahr kalneem un panehmuschī leelus apbrunnofus zeemus. Atkal zittā weetā kalna kaudis wadditi no fwešchu semmu behgkeem — Kreeweem griibedami leegt wehl tabtaki eetaisitees, bij eemettuschēes un apbrunnofuschēes stiprā kalna weetā un tur ar saweem leeleem-gabbaleem Kreewus sagaidija. Bet generalš Jewdokimowš no-fuhrtija palkawneeku Grabbu, kas no palkakas teem usbrukka, kamehr Jewdokimowš preekschā teem usgahlehs. Tohs nu tā sakahwa, ka 76 cenaidneeki palikka noschauti us platscha; tee zitti ar teem leeleem-gabbaleem aishbeguschī.

Warschawa. Stā Janwari Radomas gubernementi majors Butkewitsch pee Kunowas usgahja Dombrowska 300 dumpineekus. 25 sakehtis, zitti aishbeguschī. 11tā Janwari tohs atkal panahja un tā sakahwa, ka Dombrowskis un 25 dumpineeki palikka us platscha noschauti — Weiskeles uppe tā safalluse, ka pahr rohbeschahm no Galizias dumpineeki warr atnahkt. Tad nu nahkt gan un sabuntejahš, bet atkal sakauti aishbeg pahr rehbeschahm. — Pee Annapoles kapteine Dawidowš gluschi sakahwis 180 jahneekus.

Warschawa. Generalš Bergš taisijis leelas balles un bij kaluhdšis 800 Pohlus weesibās. Pusse no luhgtahm Pohlu preilenehm un zeenmahtehm gan ne bij nahkuse, bet Pohlu lungi wissi bij klah. — 1704 Rublines pilfatneeki farakstijuschī luhgšchanas grahmatu, lai Keiserš teem peedohd.

27tā Janwari 13 fleplawu-schandarmi uskrittuschī Kaszkowirskas muischneekam Weige un to griibejuschī pakahrt tadeht, ka waldischana wiinam bij wehlejuse rewolweri turreht (tahdu pistohli, ar kuru 5—6 reises no weetas warr schaut). Kungš tuhđal pašchu wadonū Majewski noschahwis, ohtru saschahwis un zitus aisdinnis.

Warschawa. Generalš Bergš islaidis grahmatu, kas 1) peefohla peedohht wisseem dumpineekeem, kas ar saweem eerohtscheem atnahkt un no jauna Keiseram

wehre; 2) tee, kas bes eerohtscheem nahkt schehlastibu luhgtees un isteiz, kur eerohtschus apsehpuschi, jaleek teesās un ja Keiseram atkal wehrejuschī, tohs zeemōs warr atkaišt, bet tad zeema sainneekeem par teem jagalwo ar wissu sawu mantu; 3) tee, kas ne rahdabs buht ustizzigi, janowedd us Kreewusemmi, kur teem japaleek, kamehr wiss dumpis pagallam.

Schwiziga. Schinnis deenās nekahdas ihstas kauschanahs naw bijuschas. Jo tohs Dahnu pulkus, kas us seemeta pussi aishbeguschī, Pruhšchi un Eistreikeri ne warrejuschī panahkt, un tee nu jau effohht nosfrehjuschī pahr Schwizigas rohbeschahm us Dahnu semmi (Zitlantes leelo pusefallu). Pruhšchi un Eistreikeri iddeenās kahwuschēes apkussuschī un leelā putteni un atkallaš laikā us fliddoscheem zelleem ne spehjuschi teem tik ahtri dšhteēs palkat. Pruhšchu un Eistreikeru kara-wihreem jau grubti deesgan bijis deenās un naktis palikt laukā tahdā niknā laikā. Tohti wissi usteiz Pruhšchu kroknamantineeku un Pruhšchu printschus, kas lihds ar saldteem allasch pašchā niknā laikā sawu kara-pulku preekschā jahjuschī un bes kahdahm bailehm neds fewi taupidameēs kara kauschanās un leelu-gabbalu schauschanā turrejuschēes. Prinziš Wridriks Kahrlis effohht ta ihsta galwa, kas wissu to kara-buhschanu tur waddohht, jo kara-leelskungs generalš Wrangels tohti wezs wihrs, kas daudis wairs ne spehjoht. — Tee 25 tuhšt. Dahni, kas pee Wlensburgas pilfata iskahwuschēes, sakauti aishgabhjuschī un eemettuschēes Dippeles stiprās skanstes. Tad suhtijuschī kahdus pulkus prett Pruhšcheem, lai teem panemm 16 leelus-gabbalus. Tē nu parleekam kahwuschēes, kamehr Dahnus aisdinnuschī atpalkat (skatteš Nr. 6 wifšjannakās sinnās). Ar scho kauschanohs Dahni tikkai griibejuschī usturreht un apkaweht Pruhšchus, lai pa tam tohs ne tirdina un teem ne ailleeds behgohht us Alses fallu pahrzelttees pahr schauro juhras zellu. Jo kamehr tē kahwuschēes, 25 tuhšt. Dahni laimigi pahrgabhjuschī un tē nu taggad stahw drohschi; jo wiinū preekschā stahw tahš Dippeles skanstes, kas tohti stipras un ko Wahjsenneeki ne spehjt tik ahtri panemt. Tā tad nu taggad schinnis deenās ne warreja buht nekahdas leelakas kauschanahs.

Kopenahgenē un Dahnu semmē wissi pahrbijjuschēes par tahdu ahtru uswarreschawu, bet arri wissi tohti nikni, ka Dahnu kara-leelskungs generalš de Meza tik ahtri isbehdšis no Dannewerka warrenahm stiprahm apbiunnotahm weetahm un ka nebuht naw ne mehginajis tē prettim turretees. Schihs weetas effohht tik stipras, ka warrejis daschu mehnesi tē turretees. Wehl nebuht ne sinn, kalabbad tā ir darrijis. Zitti sakka, ka tamdeht no tahš stipras weetas effohht isgahjis, ka Pruhšchu prinziš tik gudri darrijis un pee

Missundes gribbejis islaustees zauri un Gistreikeri atkal obtrâ puffed to spaidijusch. Ja ne buhtu steidsees probjam, bet gaidijis kamehr prinzijs Missundi panehmis un no pakkatas Damnewerka skanstehm usbruzzis — tad wairâ ne buhtu warrejis isbetgt neds turretees prett eenaidneekem. Zitti fakka, ka warrbuht tâ darrijis no sweschu walstu padohmeem samuffinahts. Rehninsch scho generalu tuhda nozehlis no ammata, teefâs lizzis un zittu karra-waddonu uszehlis. — Dahnu landogs un ministeri skaidri fakka, ka ne padohschotees un ne palikschocht ar meeru pirms eenaidneekus idfinnuschu un Elehswigu atkal panehmusch. Berre, ka Gulenderi un Sweedri teem palihgâ nahlschoht — bet irr mas zeribas, ka tâ notiks. Gribbejuschi gan pameeru derreht ar Wahzsemneekem, itt ihpafchi Galante gribb un prassijuse, lai Gistreikeris un Pruhjis saderr pameeru us kahdu laiku, ka pa tam warretu fahlt meeru derreht un scho leetu islihdinacht zaur to, ka leelwalstu ministeri Londonê jeb Parisê fanahkuschi nospreesch, kâ lai nu paleef ar Elehswigu-Dlsteini; bet Pruhjis scho padohmu naw peenehmis un pameeru naw nowehlejis. Tadeht karsch naw beigts, laut Dahni gan isdihiti no Dlsteines un Elehswigas un tillai Allses fallu wehl turr, kas peederr pee Elehswigas. Laudis Elehswigâ wissur Weidriki VIII. issaukuschi par fawu erzogu un tam ar preeku gribb klauft. Gefahloht Gistreikeri un Pruhjschi pee tam zectuschu klussu, bet nu itt bahrgi aisleeguschu erzoga Weidrika deht ko teikt un darriht. Arri Pruhjis nosubtijis Dlsteines leelafôs pilsatôs, Altonâ, Rile un Neiminstere regimentes un tur tohs lizzis eefohrteleht, laut to nebuht ne drihft darriht. Jo Dlsteine Wahzu walstu-beedribas eefeluziones pulki stahw un tillai scheem un winnas kummissareem brihw scho semmi walduht. Gan runnajuschu prettim — bet welti — jo Pruhjschu saldati schinnis pilsatôs eegahjuschi, neneeka ne behdadami par Wahzsemmes bundes-taga aisleegschanu. Nedschs kas buhs. S—z.

Ungurôs nosprahga kahdâ fahdschâ 30 gohwju lohpi us reisi. Gedshwotaji ghja pee paregges un fchi drihs idibbinaja to wainu shmedama kahdu wezzu feewinau par to wainigo. Kad pee ismekleschanas feewinai us mugguras pumpu atradda, tad wissi pilnigi tizzeja, ka fchi effoht raggana un lohpus nobuh-ruse. Siblneeze fazzija fahdschas eedshwotajeem, lai burwi weddoht us obtras fahdschas rohbeschahm; tur winnu woi nu welus parauschoht jeb wilki to aprihschoht. Libds schim winnai wehl nekâs naw notizis; tillai aisweddeji tai kallu saduhra ar addatahm, lai istekloht tahs affinis, ko lohpeem isshduse! — Al tawu mahnu! J. R.

Par mahju pahrdohschanu Kursemmê.

L.

Awischu lassitaji wehl atminnehs, ka pehrnajâ gaddâ us jauneem Jahneem Kursemmes muischneeki Zelgawâ fanahza kohpâ par daschadahm leetahm aprunnatees un itt ihpafchi par to spreest un jaunus likkumus preeksch tam nogrunteht, kâ semneeki warretu pee mahju pirschanas tikt. Likkumi par mahju pahrdohschanu tappa apspreesti, farakstiti un no muhsu wiffuschehliga Keisera apstiprinati. Awischu lassitajeem schee likkumi gan buhs pasihstami, jo muhsu Awises bij tee pehrna gadda 43schâ nummurâ issluddinati. Schê gribbu par to zil nezil pastahstiht, kâ pee mums Kursemmê beidsamôs gaddôs ar mahju pirschanu ghjis.

Gruntâ mahjas, kas pascheem semneekem jau no fennaekem laikeem par dsimtu peederr, irr tillai Rohneekem Kuldigas aprinki, 7 zeemi ar 42 mahjahm. Bes schim irr wehl diwejas mahjas Grentschineekôs, Tukkuma aprinki. Schihs 44 mahjas irr jau no wezzu wezzeem brunneekun un no erzogu (leekungu) laikeem zaur ihpafschahm grabmatahm (dokumentu) kâ schehlastibas dahwanas nowehletas.

Kad 1861mâ gaddâ daschas Krohna muischas tappa par dsimtu pahrdohsas, tad tai paschâ gaddâ arri 19 Krohna mahjas par dsimtu pahrdewa; 10 mahjas bij Dohbeles aprinki un 9 Bauskas aprinki. 1862trâ gaddâ pahrdewa Krohnis atkal daschas muischas par dsimtu un tapat arri 14 mahjas Dohbeles aprinki par 38 tuhft. 556 rubuteem. Pirzeji eemafaja 9 tuhft. 933 rubutus 94% kap. Tas irr gandrihs ta zettorta dalka no wiffas pirschanas naudas; tahs trihs zettortas dalkas palikka Krohnim parradâ, kas par nospreesteem gaddeem ar intressehm un kapitalu ja-aismaks. Kapitala un intressu deht buhs pirmajôs gaddôs gan leelaka maksafchana. Bet gaddu no gadda paliks parrads masaks, kamehr buhs pawiffam atlihdinachts. Pehr-najâ gaddâ pahrdewa Krohnis 6 mahjas Dohbeles aprinki un weenu mahju grunti Grohbinas aprinki. Tâ tad Krohnis par scheem trim beidsameem gaddeem irr pahrdewis 40 mahjas par 116 tuhft. 579 rubt. 26% kap. Bauskas aprinki irr pahrdohsas 9 mahjas, Dohbeles aprinki 33 mahjas un Grohbinas aprinki 1 mahju grunts. —

Woi Kursemmes muischneeki jau arri schinnis gaddôs kahdas mahjas par dsimtu pahrdewuschu, tas mannim schim brihscham naw skaidri sinams.*) Gsmu dsirdejis, ka Wolguntas lungs, pee Zelgawas, fawa pagasta mahjas pehrnajâ gaddâ wairaksholitajeem par

*) Dsholmuischas lungs, muischneeku-wezakais, Barons v. d. Neffe. taggad mahjas idewis un irr patâ pirmats stary Kursemmes muischneekem, kas mahjas fawem semneekem pahrdewis. S—z.

dsimtu pahrdevis. Arri no tam man tizzis stahstihä, ka daschi muischneeki ar saweem fainneekem jau par mahju pahrdohschanu un pirkshanu runnajaschi.

Za nu kahds lassitajs wajatu: Zif dahrgas bij tahs mahjas, ko semneeki no Krohna pirla? Tad us tam warru tä atbildeht: Par tahm pirmojahm 19 mahjahm, ko Krohnia pahrdevis, ne sinnu pateikt, zif dahrgi katras mahjas tappuschas aismaksatas. Bet par tahm 14 mahjahm, kas aispehrna ja gadda pahrdohtas, irr itt skaidras sinnas, ko arri schè lassitajem gribbu preekschä zelt, lai paschi reds zif dahrgi katras mahjas makfa.

Pee kurras Krohna muischas mahjas peederreja.	Mahju wahrs.	Zif pawiffam buhrweetu.	Zif aramas semmes.	Zif mahjas makfa.	
				rub.	lv.
Pee Kalnzeema	1. Burmatu Klahws	76	18	2,240	—
	2. Uumaki	60	13	1,837	50
	3. Smitgu Kaluinsch	58	14	1,794	50
	4. Burmatu Indrikis	82	16	2,467	—
	5. Kuntzsch	128	42	3,236	—
	6. Zukas	130	32	2,571	—
	7. Luffu Mikkels	61	13	2,184	—
	8. Karkini	67	22	1,626	—
	9. Leelee Peitini	77	34	2,146	50
	10. Pohgas	61	29	1,931	—
Pee Emburgas	11. Smeddes	242	85	4,862	—
	12. Zuhzinas	223	59	2,972	—
Pee Kulpes muisch.	13. Kreewini	223	59	2,646	—
	14. Graust	211	13	6,243	50

Zer aismaksahs par puhraweetu — zaur zaurim rehlinahs — 23 rubuku.

Mahju pahrdohschana un pirkshana irr pee mum schim brisham wehl jauna un paswescha leeta. Naw wiffai ilgi, kad no tam wehl ne puschu pleshu wahrdiau ne runnaja. Tadehl naw nekahds brihnum, ja laudis par scho leetu daschadi spreesch. Wis eesahkums irr grehts un jaunai leetai daschas nepatikschanas, dauds neustizibas un nelahga padohma deweju gaddahs. Kam prahts maldahs un schaubahs, tam drihs aplami padohma dewej gaddahs, kas to wehl wairak samuffina. Dauds dohma: Kapehz lai mahjas pehrtu? Kas ne lait tapat par rentineeku mahjas dsihwoht. Bet kad nu tami kuntraktes gaddi beigsees, woi tad tew ne buhs ar bailehm jadohma: Deems sin, ka nu buhs? Woi wehl warreschu schinnis mahjas palikt? Woi ne buhs dahrgakas rentes labbad man schihs mahjas un wifs mans puhlinisch swescham jaastahj?

Utkal zitti, kas eesahkuma bij itt lustigi mahju pirzeji, taggad no tam atraujabs. Kapehz? Wiini zerve to laifu sagaidiht, kad warreschoht arri no dsim-

teem kungeem par itt lehtu naudu dabbuht mahjas pirkt. Aplam melch un tizz: Krohnia liskohht mahjas ismehtroht un tad apspreeht, zif par katrahm jamakfa. Pahrdohma labbi, woi tas gan prahtigi spreesch, kas ta dohma un runna. Woi gan Keisers tewi peespedihs, lai tu sawu sirgu par til un til dauds naudas zittam pahrdohti? Woi tu ne sazzisi: Es warru darriht ar sawu mantu, ka es gribbu? Tapat arri kungeem mahjas peederr. Za ne warri labba prahta ar sawu kungu par mahju pirkshanu saligt, ar tahdahm weltigahm zerrabahm tu pee tam ne tikfi, bet pats sew til aplam leelu pohstu padarrisi, ko pehz par wehlu noschelosfi. Wehl zitti — itt ihpaschi muhsu puffed — par to behdajabs, ka lai eespehjoht pee mahju pirkshanas tilt, jo preeksch tam til dauds naudas wajagoht un pascheem mas pee rohkas effoht. Arri par scho leetu gribb Kursenmes muischneeki zif spehdami gahdaht. Tamdeht tee treschaja Webruari bij sanahkuschi Zelgawa kohpa un par to spredusch, ka warr kredita-lahde mahju pirzejem naudu tappinaht. Zo gon rettu rettais fainneeks buhs til baggats, kas eespehs wiffu mahjas naudu — tahkstoscheem rubulus — us reisi lihdi beidsamo grassfi aismaksah. Truhktin truhks jau dascham labbam; zittam wairak, zittam masak. Echee nu warrehs no kredita-lahdes dabbuht naudu leeneht, par ko itgadda tiklai intresses jamakfa. Pascha kapitala atmakfashana gan ne tapschoht tuhda pagehreta, ja pats ne gribbesi to ismaksah. Behz gaddeem, kad pee naudas tizzis, warresi bankai sawu parradu aismaksah. Tahda wihs arri daschi muischneeki no bankas naudu leen us sawu muischu grunti un iklatru gaddu intresses ween makfa. Bet bes naudas lai neweens ne dohma mahjas pirkt, zeredams us sawu mahju grunti wiffu naudu no kredita-lahdes dabbuht. Zo bankas liskumi gan laikam ne nowehlehs. Zo wairak pirzejs par sawahm mahjahm spehs eemaksah, jo labbaki tas buhs winnam pascham, jo tam ne buhs wairs til leelas intresses par parradeem jamakfa. Winsch jau no pascha eesahkuma warrehs daschu labbu naudas grassfi bruhkeht pee lauku pahlabboschanas, pee ehku buhweschanas un pee dauds zitta mahju labbuma. Wids emme, kur daschi kungi jau senn gaddeem mahjas par dsimtu pahrdoht, irr daschi pahrdeweji ar to bijusch meera, ja pirzejs til 15 prazentes eemaksajis. Tas irr no iklatra simta tiklai 15 rubulus, tohs 85 palizzis kungam parrada un apnehees par nosazkiteem gaddeem kapitalu ar wiffahm intressehm ismaksah.

Prohtigi wihi, kas mahju pirkshanu skaidri pasiht leekahs, spreesch ta: Lai neweens mahjas ne pehrloht, kam ne effoht pascham wisemakalais treschadalla naudas kabbata. Tas ta saprohtams: Za tahs

mahjas, ko griibetu pirft, 1 tuhft. 500 rubulus malkatu, tad pirzejam waijadsetu 500 rubulus eemafahft. Bet kam fchi flaidra nauda ween til buhtu un wairak itt nekaf, tas taf wehl tablu ne tiftu. Pirzejam waijadsetu arri til pahrtikkufcham buht, fa kam wiffi mahju lohpi, darba leetas, maife un wifz zits, kas pee mahju huhfchanas waijadfigs ne truhftu. Weenu treschu dalku naudas lai winfch raudfitu no faweem draugeem woi arri no pafcha pahrdeweja paleeneht. To ohtru dalku warretu no kredita-lahdes tappinaht.

Manf galla wahrdf irr fchis: Pirkfchanas dohmas lai neweens ne atmett. Lai pateizigi fanemm un ar gudru firde to bauda, ko kursenmes zeenigi kungi pehz Keifera fchehliga prahta nowehlejufchi par paleekamu labklahfchanu. Kam wehl maf pee rohkas, tas lai jo firfnigi Deewu luhds un tffhakli ftrahda taufigi dsihwodams*) un graffi pee grascha taggad krahdamf, kamehr daschi rubuti buhs rohka, tad lai steigdamees steidsahs pee mahju pirkfchanas. Mahjas nopirzis tu ne puhleses wairs preekfch zitta, bet preekfch fewis pafcha un wehl uf behrnu behrneem tawu fweedru labbumf palifs. Gruntineefk buhdams tu warrefi sawas mahjas labbaki ufkohpt, sawus laukuf kreetnoki apftrahdaht, tohs arri pahrlabboht pliffas ptawas un gannibas uplehdamf. Un jo wairak taudis zaur to pee laiziga labbuma nahks, jo wairak arri wiffada garriga labbuma peenemfees. Wezzaki sawus behrnus wairs nemahzitus ne audfinahs, bet tohs fskohla raidihs un par labbu mahzibu gahdahs. Tad tauta fels. Jo kad weens lohzeellis auguma aug, tad wiffa meefa peenemmahs fpehka.

Bet ja kahds waizatu: Ka to jau taggad warr finnaht, fa ar mahju pirkfchanu pee laiziga un garriga labbuma tiks, jo ta leeta taf naw pee mums wehl ifprohweta? Woi tahs naw til weltigas dohmas, ko rakftitajs pats sawa galwa ifperrinajis? Ne, laffitajs mihtais, ta naw manna gudriba. Bet to finnu no zittahm semmohm, fur jau fenn gaddeem semneeki few mahjas par dsimtu nopirkufchi. To mums flaidri apleezina Bruhfchi, Wahzsemme, Belgia, Gulante un wehl zittas semmes. Bet ne waijaga ne til tablu uf fweefchahm semmehm eet, fur to labbumu redseht. Muhfu pafchu kaiminds — Widsemme — fur daschi faimneeki preekfch ilgakeem gaddeem mahjas par dsimtu nopirkufchi, tee jau ihfa laika itt brangi uf preekfchu tiklufchi. Ka Widsemneekem ar mahju pirkfchanu weizees, par to ftahftifchu nahkofcha reifa.

Muhfu sweijneekem.

Padohmam. ko par fiwju puhfchleem warrefa laffitht Latw. Nr. 1862 g. 5ta numm., taggad sweijneekem zittu padohmu warru peelift klahi. — Muhfu jo leelahm fiwim irr ikru labbi dauds, zittahm jo fhki, zittahm labbi leeli. Leeli ikru-graudi irr ftohrei, — un dasch labbais jau finn, ko no ftohres ikreem un no teem ikreem, kas zittahm ftohrei lihdsigahm fiwim leeluppes Kreemufemm, ihpafchi Wolgas uppe, taifa to gahrdumu, ko fauz par kawiaru, kas pee mums malka wairak nekaf rubulis mahzina, un ar ko tapehz til tee warr apmeelotees, kam irr rubli ka dubli. Wolgas uppes leelas fiwis irr: ftohre jeb offeters, ausens jeb bjeluga, fterlets jeb tffchetschuga, — un fewrjuga. Stohre gan leela fiws; isaug pahri par wibra garrumu, pat lihds aften pehdu, un tad wehl lihds pufstreschu birkawu. Fkri itt leelai wehl gan kahdu pahru pohdu. Bet ausens leelumä to uswinne; garrums fchim lihds diwpadsmits pehdu, pat ir obrteek til dauds. Fkru dascham peez lihds desmits pohdu, arri wairak. Tahda baggatiba muhfu uppehm nu gan naw, arri pat ftohre rettam muhfu leelas uppes eefkreij. Bet mums irr zittas fiwis, kam ikru naw mafums, — un ir no lihdeekem, sandahtem, bresse-neem jeb plauscheem un wimbahm ikrus zaur eefahlfchanu warr fatatift, glabbahft un pahrdohft par labbu ehdeenu, par kawiaru, kam ne peetrubks pirzeju, ja til to gudribu panahft, kahda fatatiffchana ta wiffulabbaka. Woi tad muhfu sweijneeki probwejoht to ne panahks? — Klaufaitees ka taggad eet Kreewu semme. Wifses ftahfta, fa tai pufte, fur Wolgas uppe eefkreij Rapias jubra un fur ftahw pilafats Uftakane pee pee upmallas, — kahdu peezpadsmits gaddu atrakkal fiwju-kupftchi ne ka ne buhtu tizzejufchi, fa kawiarf, ko taifa no sandahtu ikreem, paliffchoht par kahrotu prezzi, un ka to malkafchoht ta labbi ka taggad. Echohs ikrus, par ko eefahlumä Uftakane neweens ne behdaja, un ko, kad fiwis iskliddaja, lihds ar tahm zittahm kliddahm ka nederrigu leetu eegahfa atkal uppe; taggad tohs zeena un ar teem katra gadda peln peezdesmits tuhftofchu rubulu, un wairak. Tee ftrahdneeki un muzzineeki, kas tahs muzzinas taifa, eefch furahr: to kawiaru pahrdohfchanai aifufhta, tee ween pelnahs lihds trihsdesmits tuhftofchu rubl., ta ka weena pafcha gadda pawiffam aftondesmits tuhftofchu rubl. par to cenahft no Turku semmes Kreewu semme; jo Turki wiffuwairak zeena to prezzi. Kreewu wihs, Sagiroms, gadda 1828, pirmais bijs kas no sandahtem kawiaru taifja, un Konftantinopole, Turku keifera-pilafata laudim tas ta labbi fmekkeja, fa katra gadda desmits lihds diwpadsmits tuhftofchu pohdu

*) Lai fahft atmett to awlam dabegu ftahfti un drehbju lepnitu, ar ko taggad pahrtikkufchi labprahft greinojabs un ftahbejabs, tad ahtrati nts pee naudas.

taħda kawiaru suhtija us scho pilsfatu. Gelfsch feschpadsmitz gaddeem no Astrakanas us Konstantinopoli un zittahm Turku semmes wectahm gandrihs ischetr simts birkawu sandahtu kawiaru aiswedde; bes tam arri wehl kawiaru no bresseneem, libdekeem un winbahm, ko pascha Kreewu semmē pahrdewe. Nauda ko labbā seltā, eelsch scheem minneteeem feschpadsmitz gaddeem no Turkeem tā pelnija par kawiaru, lohpā istaifa septinpadsmitz simts tuhstoschu (1,700,000) rubuku. —
H. K—U.

• Edwards un Steppinsch.

Divi neweenadi sehni.

IV.

Mescheeschi Steppinu un winna beedrus guktoht atraddusch, tohs bija fahesjuschi, tanni klaijumā atwillusch un matrosi ar kapralu jau faplohsjuschi, bet Steppinu us leclakeem swehtkeem wehl pataupijusch, us kam tee wehl wairak draugus zerreja usaizinaht islustetees. Pa wissu to laiku, kamehr weenu pehz ohtra faplohsija scheem nelaimigeem nabbadsineem bija jagull fasaisiteem ne-iszeeschamā karstumā, kur wisfadi kullaini tohs kohda un mohzija, no kurreem tee neka newarreja glahbtees, tadeht ka rohkas un kahjas bija fasaisitias. Tee schnohri bija arri neganti dsilli abdā un gallā eelschā eegrausufchees un tahs wahtis til breesmigi fahpeja, ka ne iszeest newarreja; arri bads, slahpes un nahwes breesmas tohs neschehligi mohzija. Un kur tad Steppinam wehl tahs breesmas, tad bija jareds tohs diwus beedrus faplohsam, iszepyam un aprijam! Schahdas nahwes isbailēs Steppinsch taggad nopuhtahs: „Al juhs barbari (neschehligi swehra zilweli)! Woi tad es nemas ne-efnu Deewa raddijums? — Kas jums war doht tahdu warru manni tā mohziht? — Nokaujeet manni, ja gribbeet, bet . . . . .“

Tē winnam balfs aiskehrabs un atminna kā fibbins zaur wissahm dsilflahm ischahwahs, jo peepeschi tam eeschahwahs prahta Edwarda wahrdi: „Nokaujeet tohs un ehdeet wiinu gallu, bet newahrdsinajeet tohs!“ Tad Steppinsch pats pee fewim tā rumaja: „Woi tee tekki un jehri nebija Deewa raddijums, ko es tāpat, kā taggad manni, deenahm un naktihm faisitus neschehligi mohziju un smejhohs par wiinu fahpehm? Woi tee nebija Deewa raddijums? Aeds, nu mannim noteef tāpat! Deews illatram atmafka pehz faweem darbeem!“ Schis bija Steppina pirmahs fohlis us fawu mainu atfihshanu. Un tad winnam bija jareds, ka tee neschehligi mescheeschi, tad papreefsch neganti dangodami apfahrt winneem bija istralkofuschees, ittin tāpat kā

winsch ar teem nabbaga lohpineem us kugga bija darrijis, to matrosi un kaprali faplohsija, tad winsch to atminnedamees nesinn ko buhtu dewis, ja schahdu atminnu pagallam buhtu warrejis aismirst, jeb no prahta isdsiht ahrā, bet to nespehja; un jo wairak to gribbeja no prahta ismest ahrā, jo wairak ta stahjabs dwehfeles preefschā. Tā nu gahja Steppinam. Bet nu paschās tannis nahwigalās isbailēs, tad patlabban zitti kannibali ar tahdahm azzihm winnam nahja wirsū, no kam pats flaidri warreja redseht, kas nu notiks (ka nu arri wiinu faplohsijs), tad winsch dsirdeja ais kalna pahrus schahwenus un pahris mescheeschi, kas winnam tuwal flahht bija, pakritta garfchtawku semmē; zitti grabba fawus eerohfshus, un tas leclakais pulks fahka behgt un aisfkehja prohjam. Tē nu winsch tuhda arri eeraudfija Edwardu, ko pirmak par negehli bija islammajis. Schis nu wehl tohs pehdejus mescheeschus, kas pretti turrejahs, uswarreja un nokawa, un tad Steppinu ispestija no tahdahm nahwes breesmahm.

Wai tam, kas fawā jaunibā, kas jau no masahm deenahm, augdams katru smalku fajushanu, katru firdscheschlastibu un katru labbu apstunnu fawā firdi apflahpejis! Tahds irr kā ispuwis kohls, kas wairs newarr labbus augtus uest, — tas irr kā samaitabts rihts, ar ko wairs neko labba newarr pastrahdaht! Un tahds nu bija Steppinsch. Til ko tahs breesmas bija noht, tad arri wiina noschehloshana bija beigusees, un winsch palikka kahds bijis! Pirmahs netikkums pee wiina nu atkal bija atreebigas dufmas us fawu isglahbeju — us Edwardu, ko winsch par negehli bija islammajis, bet kas nu ar fawu drohschibu wiinu no nahwes bija isglahbis un awkaunajis. Tahds irr samaitajuschohs zilwela prahts, ka fawam glahbejam melle atreebtees! Nr fawahm wahtinahm kahjahm winsch gahja dikti klibbodams un wanaredamees, ittin kā tee no faisitshanas atraisiti tekki, an afspeedahs us weenu saldatu, kas to waddija us kugga atpakkat. Kluffu un sohbus fakohdis winsch staigaja un bija firdi apzeetinajees. — Schauschalas wisseem us kugga zaur galwu isfkehja scho nelaimigo notikkumu dsirdoht, un wissi apbrihnoja un slaweja Edwarda drohschu un Deewam ustizzigu duhschu, un Edwarda wirsneeks wiinu par tahdu gohda darbu lohti usteiza un apghodaja. Kas labbu darra, tam Deews pats stahw flahht un to isglahb no wissadahm nelaimehm un breesmahm, un ihpafchi no lannu lauschu nepateefigahm usmahlschanahm! Tomehr schahda Edwarda usteifshana un apghodaschana Steppinu wehl wairak eekaitinaja us jaunahm dufmahm un atreeschanohs. Jo winsch fawā apzeetinata firdi newarreja un newarreja tahdam eenthetam zilwetakā Edwarda, par wiina

isglahbšchanu pateizibu doht. Nedseet, kahds tahds nelaimigs apzeetinajees zilweks paleek! — Ruggis no leitenanta, kas Edwardu tahdas labbas un drohščas duhščas deht nu jau par kaprali bija eezehlis, prah-tigi waddihts nu brauza us sawu nostelletu weetu. Baschā laikā tas wehl tur aisbrauza, kur bija stellehts un matroschi lihds ar saldateem iskahwahs ar saweem eenaidneekem daschōs flaktinōs gan us juhrās, gan arri us semmes. — Pehz gadda laika us lehnina pawehleschanu to leitenantu eezehla par kapteini un Edwardu par leitenantu us ta fugga. Steppinsch par to palikka wehl jo traks us atreebšchanohs. — Edwards sawā weetā taisnigi un duhšchigi strahdaja, un wehl ar zitteem leelakeem karrā-fuggeem saweenojees dauds weetās eenaidneeku uswarreja un tā sawu gohdu wairin pawairoja. Saldati, kas appalsch winna bija, us wahrda — us azzu usmeschanas — labprahht winna prahhtu isdarrija; jo tee wissi winnu mihleja un mihle-stiba irr stipraka nekā bihjaschanahs. — Kad kapteinis no eenaidneeku lohdes zaurischahts pakritta un isdšiffa, tad admirals Edwardu eezehla par kapteini un winnam usdewa to kommandeereschanu karrā. Pehz pabeigta karrā winsch sawu fuggi waddija us mahjahm.

Steppinsch un wehl pahris wifeniknaku pahrgalw-neeku dauds weetās til flikti usweddahs, ka tohs reis-fahm wajjadseja dikti nostrahpeht, un tā preesch wisseem apfaunahht. Tas Steppinam neganti ehdahs firdi. Bezжайs eenaids us Edwardu (ka to no nahwes glahbis) wehl arri peebeedrojahs, tad nu wehl tas kauns, ka tam appalsch Edwarda jadeen un warrbuht (nepaklausibas deht) dasch bahrgums no ta buhs japa-zeesch — un tas schehlums, ka tas no winna eenih-dehts Edwards til augli pazelts un apgohdahs us mahjahm warr atgreestees: wiss tas kohpā Steppina nelabbu prahhtu tā pahrnehma un famaitaja, ka winsch ar saweem blehschu beedreem kohpā fleppeni farunna-jahs: kapteinim gallu padarriht. Wisšpehdigi tee nospreeda nakti winnam usbrukt, to nokaut un tad no fugga juhrā eemest, ka neweens to nemannitu. — Til negantigs zilweks warr palikt, kad launumam padewees! Domehr, kad launi zilweki ar wisseem welleem kohpā sabeedrojuschees gohdigu zilweku nopohstihht, ja Deews tillai sawu rohku pahr winnu turr, tad tee wissi neko par to nepaspehi. Bet kad nu launums pasaulē apkahrt welkās, tad wajjag mohdrigeem buht un stipri luhgtees, lai Deews stahw klahht! — Kahdā nakti, kad wissi gulleja, Steppinsch lehninam celihda kapteina kajitē un ar affu dunzi rohka lihda winnam klahht. Winna diwi blehschu beedri gaidija pee durrihm, til lihds ka buhs nodurts, to lihki fagrahht un juhrā eesweest. — Steppinsch jau sawu rohku ar to dunzi issteepis sawam jaunibas beedrim kruhtis

gruht, kad peepefschi atpakkat augšchupehd plahnā atrauj. No ta kritteena kapteinis atmohstahs, un nu zekahs leels trohkfnis. Kapteina ustizjamais suns sawā kaktā gulleedams un Steppinu pasihdams, eesah-kumā kluffi us winnu skattijahs. Bet kad Steppinsch tā lehnam un sweschi gardines no Edwarda gultas nohst wilka un dunzi pehz duhrena turreja, tad winsch kā traks ar johni lehza sawa mihka kunga flepkawam wirfū un to atpakkat atrahwa. — Nu tuhdal tohs flepkawus sanehma zeeti. Edwards gruhti noslumma par schi sawa zittahrtiga jaunibas beedra breefmiga prahhtu sajulšchanu un winsch tam peerahdija skaidri, kahda ta irr leela negantiba, ko winsch taggad bija nodohmajis darriht. Beidsiht Edwards tā nopuh-tahs: „Nelaimigais! nu tewi wairs newarru glahht!“ — Steppinsch schahdā sawā prahhtu sajulšchanā laiku noskattijees, israhwahs saweem turretajcem no roh-kahm un eesehza juhrā. Winna diwi lihdsblehdneeki to redsedami un wehl nefaseeti buhdami, lehza ar johni winnam pakkat. Wissi trihs tee nu peldeja us kahdu tur tuwumā masu fallinu. Saldati us teem gribbeja schaut, bet kapteinis Edwards teem nekahwa tā teikdams: „Laujeet teem wehl laika us atgreesch-anohs. Ne mums, bet Deewam peederr wissa atreeb-schanahs, un winsch pats tohs sawā laikā peemellehs, kā tee pelnijuschī.“ (Uš preeschu beigmūs.)

* Smeeklu stahstinsch.

„Mem! woi muhsu Annai irr bittes muttē?“ jau-taja kahda meitene sawai mahtei. Schi atrahffija: „Kā tad tu tahdus neekus pshapa!“ — „Tadeht, ka Kahrlis winnu aishwalkar aplampis prahffija, lai schi tam wehloht no sawahm luhpahm meddutiinu sishht — un winna atbildeja, lai winsch til steidsotees.“

—er—

Rehkinuma isnahkums no Nr. 3.

Pesteris mantoja 28, Jahnis 22 un Kahrlis 40 rubulus.

—er—

Jauna grahmata.

Peē J. W. Steffenhagen un dehla Jelgawā nu-pat tappa gattawa un dabbutjama:

Ihsa aprahstischanu un stahsti

^{no}
Palestinas

fel

Kanaānas (Juhdu = semmes).

Ar weenu kahrti. Maksa eeseeta 20 kap.

Wissjannakas sinnas.

Slehsuiga. Awises gan stahstijuschas, ka pee Dippelles stantehm Dahni ar Pruhfcheem effoht dikti kahwuschees — bet nu israhdijses, ka naw teesa. Kahwuschees tur gan irr un katra deena gan tur kaujabs, bet tikkai schaudabs tabs Dahnu un Pruhfchu waltis, kas nezil tabtu weena no ohtras stahw. Bes leelaku kaufchanohs te gan ne warrehs palikt, jo Dahni ja-idsenn no schihs tohti stipras weetas.

Altonas Reiminsteres un Ailes pilfatos Pruhfchi eelikkuschu saldatus, kaut Olsteines kummissari un Wahzu bundestags to aisleedjis un israhdijschi, ka ta ne warroht darriht.

Wirzburga fanahkuschu Wahzu masaku walstu ministere par to farunnatees, ko lai nu darroht ar Gistreikeri un Pruhfi, kas darroht prett Wahzu walstubeedribas spreedumu un prahtu un prett Slehsuigas-Olsteines prahtu. Effoht nu redsams, ka to karru ne weddoht tadeht, lai Slehsuiga-Olsteine paleek ka afschirtas waltis appatsch pascha erzoga; bet to weddoht tikkai Dahnu labbad, lai noteek pehz Londones protokolla un lai Slehsuiga-Olsteine paleek pee Dahnu waltis un lehnina, appatsch ihpascheem liffumeem likta. Redsehs, ko Wahzsemneeki darrihs un spehs. Gistreikeri un Pruhfchi aisleguschu Slehsuigas-Olsteines laudim Briedriki VIII. faukt par sawu erzogu.

Londone. Galantes ministere raksta Pruhfim un

Gistreikerim: gaidoht, ka Slehsuigu atdohschoht Dahneem un fanahkuschu Londone jeb Parise nospreedischocht, ka lai nu paleek ar schihm semmehm.

Slehsuiga. Gistreikeru un Pruhfchu saldati gabjuschu pahr Slehsuigas rohbeschahm un eemettuschees Dahnu walsti. Dahni tadeht rakstijuschu us Londoni un nu prassa, lai Galenderi teem nabkoht palihga ar karra-spehku, itt ka tee effoht stipri apsohlijuschees. Tapat arri rakstijuschu Sweedreem un Napoleonom — un arri Italias waldischana, jo ir schi effoht itt stipri apsohlijuschees Dahneem palihga nabht. Dahni pastahwigi grihb turretees prett Wahzsemneekem. Redsehs, kas nu buhs! Ja tas teesa un tee ta darra, tad leels karsch Ciropa gan warr ijeltees.

Italia ar leelu steigchanohs taifabs us karru prett Gistreikeri. 250—300 tuhst. Italias karra-wibri jau effoht sakralti Lombardia (Italias seemela puffe ne tablu no Gistreikeru (Benizias) rohbeschahm. Arri karra-kuggus taifa gattamus un Garibaldis atkal fahkoht darbotees un wissa Italia ar preeku gattawa karrä eel. Redsehs, ko Napoleons darrihs, jo taggad wehl stahw kluffu.

Seemel-Amerika atkal fahkuschu schurp turp kantees, bet leelas lectas naw darrijuschu. Presidents Linkolns pawehlejis atkal nemt 200 tuhst. nekuschus, lai to karru warretu ahtraki beigt. S—3.

Sluddina schanas.

Kursenne, ne tabtu no Zalgawas, irr muischa, kas bes gammibahn tur 120 deffetines tohti angligas arramas nu plawu semmes. Schihs muischas kuntrakte wehl derriga 11 gaddus un to warr zittam nodeht. Tuwas sinnas warr dabubht pulstentaisitaja **Bolska tunga** nammä, Zalgawa, Swehtes celä. 1

Wezigs gohdigs wihrs,

kas par skohlmeistere irr, wehlabs pa Jurgeem 1864 zittu skohlmeistera weetu dabubht. Klachtas sinnas dabubjamas pee Zalgawas pilfata mahzitaja 1

Schulja.

Masa Lauku muischa (Klein-Zeldhof), appatsch Hahus-Wirzawas, tanni 25ta **Webruari** f. g. uhrtrupe taps noturreta, fur daschadas wirtschaptes un itabas lectas un arri rattas, lammanas un t. j. pr. pahrdohs wairaksohsitajeem. 1

Pee Slohkas peederriga **Lappmescha muischele** ar frohgu tohp no Jurgeem f. g. us renti dohta. Klachtas sinnas pee Slohkas muischas waldischanas warr dabubht. 2

Gaikes muischa, pee Saldus, pahrdohd

leschetus muhrneeku kalkus 3

2 rubl. muzja.

Zaur scho daru wisseem Kursennes frohdneekem un wisseem, kas ar schahdahn leetahn andelejabs, sinnamu, ka pee manim warr dabubht: wissadas pehpew tohtu sortes, dselten-bruhnas un daschodi israhbotas, 1½ kap., 3 kap., 7½ kap., 15 kap. un 30 kap. (skaiti ispuuschotas) par gabbalu, — ka ir daschadas reesitu sortes, kon-ditera prezses un baltu maijl. Kas par 1 rubuli baltas-maijes jeb pehpewtohtu nemm, dabbu us pirmabs prezses 15 kap. un us ohtras 20 kap. pelkas. 2

Bekkermeisters **G. Brahl**, jaunakais, Zalgawa **Veelaja celä** Nr. 19.

Zalgawa, Gjera celä, no tirgus par labbu rohku, 3schä nammä no stuhra, **Freinketa** nammä Nr. 6, es appatsch-rakstihis esnu eeriktejis maschihm preeksch wadmalla welschanas, ramweschanas, pehrweschanas un preefeschanas — un apsohlu labbi un ta peenabhabs israhdaht. 3

Chr. Kalning.

Muhfu drangeem un andelmanneem mehs no jamma us teizam muhsu pascha taipitu **Koschenilla-salwi**, ka ta zittas pehrwes, prehti: Koschenill, Jidigu, Darwas pehrwi (Pechfarbe), salku, sillu, wioletu, rohju un wissas zittas mahldera-pehrwes. 6

M. un W. Wetterich, Mihga, wakkam Pehtera basitzai.